

CZU: 657:007

INTERCONEXIUNEA INFORMAȚIEI CU SISTEMUL DE CONTROLLING ÎN CADRUL ÎNTREPRINDERII

Mariana DOGA-MIRZAC, Rodica POPUȘOI

Universitatea de Stat din Moldova

Rigorile mediului de afaceri sunt în continuă creștere, reieșind din dezvoltarea vertiginoasă a erei informaționale. Astfel, calitatea și obiectivitatea informației care nimereste în cadrul întreprinderii, precum și a informației care după parcurgerea proceselor operaționale interne părăsește mediul intern al întreprinderii, trebuie să fie una foarte înaltă. Evidența contabilă și analiza economică prezintă un set de metode și tehnici care vin să valorifice proprietățile informației din cadrul entității. Ținând cont de conceptul definiției de controlling, care presupune că acesta este un set de activități necesare pentru a conduce și coordona activitățile întreprinderii, informația utilizată și generată de acest sistem trebuie să fie una veridică, corectă, oportună, obiectivă, actuală și ușor de perceput pentru utilizatorii finali.

Cuvinte-cheie: informație, controlling, evidență contabilă, analiză economică.

THE INTERCONNECTION OF INFORMATION WITH THE CONTROLLING SYSTEM WITHIN THE ENTERPRISE

The rigors of business are growing, from the rapid development of the information age, so the quality and objectivity of information reaching the enterprise and that of the information that after going through internal operational processes, leaves the internal environment of the company must be very high. The accounting and economic analyses present a set of methods and techniques that are coming to realize the property of the information within the entity. Taking into account the concept of controlling definition, which implies that it is a set of activities required to manage and coordinate enterprise, the information used and generated by this system should be a truthful, accurate, timely, objective, current and easily perceived for final users.

Keywords: information, controlling, accounting, economic analyses.

Introducere

Întreprinderile de pe teritoriul țării întâlnesc zilnic obstacole cu diferite grade de dificultate în activitatea lor curentă. Acestea țin de complexitatea cadrului legal, care este în permanentă schimbare, inclusiv unele politici economico-fiscale, de concurența neloială și de alte carențe ale realității economico-sociale la nivel de țară, care presupun o menținere a crizei economice, a nivelului înalt al inflației, a deficitului bugetar, a creșterii exodului populației și a altor probleme adiacente. Soluționarea acestor probleme în cadrul mediului de afaceri poate fi realizată, probabil, printr-o raportare la experiența altor state care au trecut de perioada de tranziție, cu precădere la compartimentul dezvoltarea activității antreprenoriale prin gestiune eficientă și controlling, ceea ce presupune o flexibilitate sporită și raționalitate în complex.

1. Informația – proprietăți și caracteristici

Informația, prin prisma calităților și proprietăților pe care aceasta le poate întruni, reprezintă forța motrice în procesele decizionale ale unei entități.

O informație are sens și valoare atunci când este de actualitate, adică când este oferită la momentul potrivit. Imaginați-vă impactul în luarea unei decizii, de exemplu, dacă informația nu este la zi, ci prezintă o stare din trecut. Informația trebuie să poată fi accesată cu ușurință pentru a putea fi folosită la momentul potrivit. Evoluția pe care a avut-o, în ultimul timp, tehnologia informațiilor și, în special, Internetul înlesnește accesibilitatea informației. Exactitatea unei informații este direct influențată de procesul de culegere a ei. Dacă aceasta prezintă unele carențe, atunci informația finală este neconvenabilă din punctul de vedere al corectitudinii. Simplitatea se referă, mai mult, la modul de prezentare a informației. Dacă o informație este prezentată într-un mod dezordonat, valoarea informației se pierde, iar mesajul nu este transmis. În acest context, menționăm că prezentarea informației este la fel de importantă ca și conținutul ei. Completitudinea informației este deosebit de importantă, mai ales în procesul decizional. Lipsa unor informații poate conduce la luarea unor decizii greșite. Uneori, pentru a colecta o informație este nevoie de un efort susținut. În acest context, este necesară

aprecierea importanței informației și a costurilor asociate producerii ei. Prin urmare, informația trebuie să aibă sens și din punct de vedere economic. Informația presupune diverse niveluri de autorizare din punctul de vedere al accesului la ea. O informație ajunsă la îndemâna unor persoane neautorizate poate avea efecte negative. De exemplu, entitățile care stochează informații confidențiale despre clienții lor au obligativitatea de a asigura securitatea acestora, cu alte cuvinte – siguranța informației. În procesul decizional, relevanța informației este foarte importantă, deoarece ea trebuie să se refere la un anumit subiect [1, p.275].

Din punctul de vedere al controlling-ului, informația ar putea fi percepută sub două forme:

- 1) *informație inițială*,
- 2) *informație-reper*.

În acest sens, informația inițială pentru o activitate de controlling se referă la acea informație care servește drept bază de date spre analiză și prelucrare ulterioară; aceasta mai poate fi numită sursă informațională care anticipează controlling-ul și în baza căreia se stabilesc scopurile necesare de realizat. Informația-reper este acea informație finală care se obține după procesarea informației inițiale și încheierea unui ciclu operațional în care s-a realizat activitatea de controlling. Ținând cont de conceptul definiției de controlling, care presupune că acesta este un set de activități necesare pentru a conduce și coordona activitățile întreprinderii, informația generată de acest sistem trebuie să fie una veridică, corectă, oportună, obiectivă, actuală și ușor de perceput pentru utilizatorii finali ai acesteia.

Controlling-ul este o concepție contemporană de gestiune a activității companiei, care coordonează și integrează eforturile diferitelor subdiviziuni ale companiei cu scopul de a atinge obiectivele propuse. În ceea ce privește abordarea conceptuală, este necesară o integrare a cunoștințelor relevante din punctul de vedere al controlling-ului, din economie, sociologie și psihologie, ceea ce conduce la o abordare chiar interdisciplinară [2, p.14].

O afacere profitabilă este direct dependentă de calitatea deciziilor managerilor de top. În acest sens, odată cu accentuarea importanței deciziilor manageriale datorită creșterii gradului de complexitate și mobilitate a genurilor de activitate a entităților economice în condițiile actuale ale pieței și concurenței se solicită un substrat științific, care va include un set de metode și tehnici menite să soluționeze punctele slabe ale entității economice și, concomitent, să consolideze punctele tari ale acesteia. Neidentificarea la timp sau chiar deloc a lacunelor și succeselor care derivă din activitatea economico-financiară a companiei generează niște decizii și concluzii la nivel de management care pot influența negativ calitatea și obiectivitatea informației economico-financiare.

2. Circuitul informației

Sursa informațională care stă la baza aprecierii nivelurilor diferiților indicatori economico-financiară este evidența contabilă. Astfel, din start se presupune că baza informațională utilizată ulterior în fundamentarea unor decizii în activitatea de controlling trebuie să corespundă cât mai mult cu realitatea. În acest sens, evidența contabilă, fiind guvernată de principiul imaginii fidele, trebuie să genereze informații veritabile utilizatorilor săi.

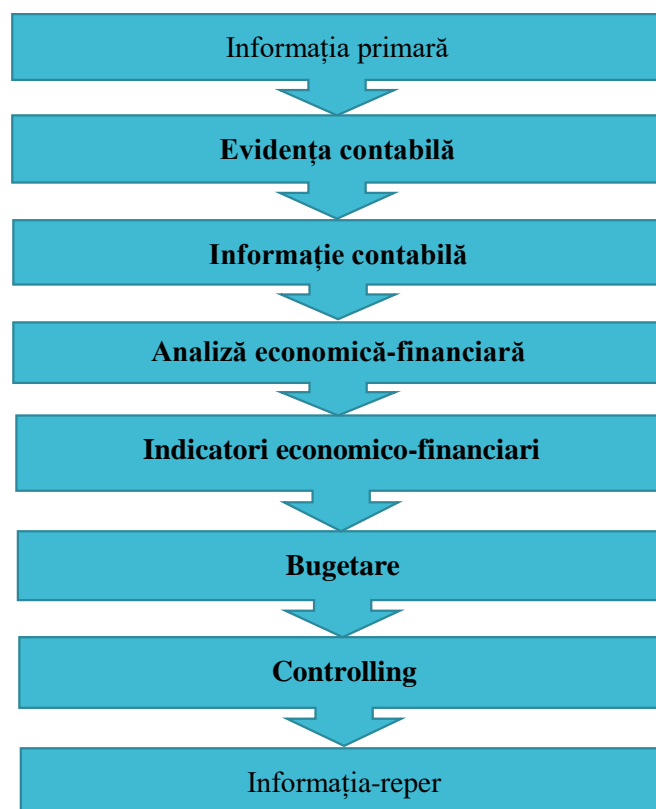
În prezent, contabilitatea și-a schimbat rolul tradițional de „cronicar” al vieții unei entități, devenind un important instrument informațional în jocul celor implicați în lumea afacerilor. Finalitatea muncii contabile o constituie întocmirea și prezentarea situațiilor financiare, care ar trebui să furnizeze utilizatorilor de informații o imagine cât mai corectă a activității entității. Însă, uneori utilizatorii informațiilor contabile pot fi influențați într-un anumit sens, prin prezentarea unor imagini contabile denaturate, fiind astfel influențată decizia acestora. Orice incorectitudine sau imprecizie depreciază calitatea informației contabile și implicit a imaginii fidele [3, p.93]. Reieșind din perceperea conceptului de imagine fidelă, Republica Moldova se atribuie la conceptul continental al acestei noțiuni. Astfel, evidența contabilă și raportarea financiară se realizează în strânsă concordanță cu rigorile Codului Fiscal, fapt ce afectează semnificația financiară veritabilă a unor indicatori. Anume de aceea activitatea de controlling în cadrul unei entități trebuie să adapteze și să prelucereze suplimentar informația generată de evidența contabilă și analiza economică.

Prelucrarea informației contabile prin prisma metodelor și tehnicilor analizei economico-financiare are de cele mai deseori finalitate în stabilirea unor bugete și planuri de afaceri. Bugetarea reprezintă deci o altă sursă de informație prin interpretarea și prelucrarea minuțioasă a informației contabile și a informației prelucrate prin metodele și tehnicile analizei economice.

În condițiile actuale, procesul de gestiune necesită soluționarea complexă a diferitelor probleme, cu aplicarea unor noi abordări ale managementului, luându-se în considerare influența atât a factorilor externi, cât și a celor interni. Dintre factorii externi cu impact major asupra activității entităților menționăm, în primul rând, situația macroeconomică în schimbare rapidă, criteriile de piață ale eficienței, incertitudinea laturii juridice a afacerilor etc. În ceea ce privește factorii interni, poate fi menționat mediul în care se adoptă deciziile manageriale, acesta fiind, de regulă, unul incert. Situațiile de incertitudine cu care se confruntă entitățile sunt un rezultat al insuficienței informației disponibile pentru luarea deciziilor manageriale și realizarea obiectivelor entității.

Există diverse abordări privind sistemul de control al bugetului: analiza simplă a abaterilor orientată spre corectarea planurilor viitoare; analiza abaterilor orientată spre deciziile manageriale ulterioare; analiza abaterilor în condiții de incertitudine; analiza abaterilor sub aspect strategic etc. Un buget flexibil calculează veniturile și costurile bugetate în baza nivelului efectiv de producție obținut în perioada bugetată. Bugetul flexibil (denumit și buget variabil) reprezintă un instrument de control al costurilor, utilizat pentru evaluarea performanțelor. El este întocmit la sfârșitul perioadei, când nivelul efectiv al producției este cunoscut. Bugetul flexibil arată costurile care ar fi trebuit generate pentru a obține nivelul efectiv de producție și reprezintă bugetul pe care l-am fi elaborat la începutul perioadei dacă am fi prezis perfect nivelul de producție efectiv. Bugetul flexibil permite managerilor să calculeze abateri care furnizează mai multe informații decât cele ce pot fi deduse din abaterile în raport cu un buget static. Bugetul static este bazat pe nivelul de producție planificat la începutul perioadei bugetate. Bugetele, atât cele statice, cât și cele flexibile, se pot deosebi prin nivelul lor de detaliere. Unica diferență dintre bugetul static și bugetul flexibil constă în faptul că bugetul static este elaborat pentru producția planificată, în timp ce bugetul flexibil este bazat pe producția efectiv obținută [4, p.111].

În opinia autorilor, informația suportă o serie de transformări de la prelucrarea inițială a acesteia în cadrul evidenței contabile, sistem care ulterior oferă informații spre prelucrare departamentului de analiză economico-financiară, iar ulterior, în funcție de scopuri, se realizează procesarea informației sub forma unor bugete, planuri de afaceri și targeturi, care necesită a fi monitorizate cu scopul realizării acestora de către activitatea de controlling a entității. Acest lanț semantic poate fi exprimat conform schemei:

Schemă: Circuitul informației în cadrul procesului operațional.

Conform schemei prezentate putem constata un circuit al informației în cadrul întreprinderii și procesul de transformare a acesteia de la un nivel de prelucrare la altul. Astfel, informația inițială parcurge un proces intens de transformare și prelucrare, a cărui finalitate este percepută prin realizarea obiectivelor propuse și stabilirea unor scopuri ulterioare la nivel de procese operațional-decizionale. Ultima formă sub care poate ajunge informația inițială am denumit-o informație-reper; adică, în perspectivă aceste rezultate obținute trebuie utilizate în vederea stabilirii și realizării unor obiective mai complexe sau a unor obiective cu rezultate mai intensive. În cadrul schemei este reliefată legătura și interconexiunea dintre evidența contabilă, analiza economico-financiară și activitatea de controlling. Ultimele două, conform tehnicilor utilizate, pot fi considerate compartimente similare în cadrul întreprinderii, dar care, conform nivelului de prelucrare a informației, pot fi percepute ca compartimente distincte în cadrul unei entități economice.

Concluzii

Reieșind din faptul că orice activitate economică este în mișcare continuă, atât la nivel de procese interne, cât și la nivel de sistem macroeconomic din care aceasta face parte, managementul întreprinderii are o menire complexă în realizarea obiectivelor sale, deoarece asupra întregului proces operațional și decizional influențează factori endogeni și exogeni, care la fel se află în continuă mișcare. În aceste condiții, în care evoluția sistemelor de gestiune a datelor, a progresului științific și a erei informaționale este evidentă și care dictează alte reguli și rigori în business de la o zi la alta, informația își întărește poziția de pârghie de control și de acțiune decisivă în mediul de afaceri. Prelucrarea, sistematizarea și interpretarea corectă a informației din cadrul întreprinderii este o măsură iminentă pentru procesul decizional al managementului. La moment, costurile pe care le suportă antreprenorii pentru sisteme de gestiune a datelor, pentru modernizarea și eficientizarea celor existente sunt în permanentă creștere, mai ales din considerentul că informația trebuie să fie procesată în timp util, dar și cu cea mai înaltă precizie posibilă.

Referințe:

1. BĂDICU, G. Valoarea și proprietățile informației în fundamentarea deciziilor / Galina Bădicu, Svetlana Mihaila. În: *Materialele Conferinței științifice internaționale „Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii”*, 25-26 septembrie 2015. Chișinău, 2015, vol.3, p.274-279.
2. GRABAROVSKI, L. Controllingul ca instrument de optimizare a deciziilor manageriale / Ludmila Grabarovschi, Ghenadie Bejan. În: *Paradigma contabilității și auditului: realități naționale, tendințe regionale și internaționale*. Ed. a 5-a. Chișinău, 2016, p.123-129.
3. LAZARI, L. Prezentarea adevărului contabil prin imaginea fidelă și reală a poziției și performanței financiare a entității. În: *Materialele Conferinței științifice internaționale „Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii”*, 25-26 septembrie 2015. Chișinău, 2015, vol.3, p.93-97.
4. BĂDICU, G. Bugetul flexibil – instrument managerial de evaluare a performanței. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria „Științe exacte și economice”*, 2016, nr.2(92), p.104-111.

Date despre autori:

Mariana DOGA-MIRZAC, doctor habilitat, conferențiar universitar, Facultatea de Științe Economice, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: mariana.mirzac@yahoo.com

Rodica POPUȘOI, doctorandă, Școala doctorală Științe Economice, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: rmacu@yahoo.com

Prezentat la 09.07.2018